

Till

Kulturminister Parisa Liljestrand kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Statsminister Ulf Kristersson statsradsberedningen.registrator@regeringskansliet.se

Kopia

Ordförande i konstitutionsutskottet Ida Karkiainen ida.karkiainen@riksdagen.se

Ordförande i kulturutskottet Mats Berglund mats.berglund@riksdagen.se

Ensimäinen askel sovintoon

Hemställan om permanenta medel och krav på dialog – ett första steg till försoning

För sex månader sedan överlämnade Sveriges första sannings- och försoningskommission slutbetänkandet SOU 2023:68 *Aivan ko meitä ei olis ollukhaan – eksklyteerinki ja assimileerinki tornionlaaksolaisista, kväänistä ja lantalaisista/ Som om vi aldrig funnits – exkludering och assimilering av tornedalingar, kväner och lantalaiset*. Det kan inte nog understrykas att slutbetänkandet ska betraktas som ett startskott för en försoningsprocess.

Minoritetsrepresentanters erfarenhet är att regeringen inte har någon handlingsplan för det fortsatta försoningsarbetet. Regeringen kan inte behandla slutbetänkandet som en traditionell statlig offentlig utredning och ducka frågan om en fortsatt försoningsprocess, det är inte värdigt en rättsstat.

Minoritetsrepresentanters brist på dialog med Kulturdepartementet upplevs problematisk i nuläget. Tjänstepersoner utvecklar förslag utan att samtala med minoriteten, detta medför att förslag som framtas förkastas av minoriteten och att kompetens som minoriteten besitter inte tillvaratas. Detta är ett ineffektivt och assimilatoriskt förhållningssätt från skyldighetsbäraren, vilket inte är acceptabelt. Vi menar att det är anmärkningsvärt att Kulturdepartementet agerar på detta sätt. Nu om någonsin är det aktuellt att tillsammans arbeta med förankring, samtal och kunskapsspridning – inte ta fram mer material. Minoriteten behöver plattformar och strukturer för att ta del av och bearbeta innehållet i slutbetänkandet. Civilsamhället och offentliga sektorn behöver utbildas, för det krävs resurser och permanenta lösningar.

Det nationella ekonomiska bidraget till tornedalingar, kväner och lantalaiset har varit föremål för dialog mellan Svenska Tornedalingars Riksförbund-Tornionlaaksolaiset, STR-T, och regeringen under en längre tid, redan innan sannings- och försoningskommissionen tillsattes.¹ Sannings- och försoningskommissionen bekräftar STR-Ts bild av minoritetens knappa ekonomiska resurser i sitt slutbetänkande.² STR-T har inför 2024 erhållit ett förstärkt verksamhetsbidrag från Region Norrbotten.³ Under våren 2024 har även Europarådets rådgivande kommitté och FN:s specialrapportör Mr Fabián Savioli bekräftat bilden och uppmanat regeringen till att agera i frågan. Tillgången till resurser för tornedalingar, kväner och lantalaiset kan inte vara en lokal eller regional angelägenhet, det är i högsta grad en nationell angelägenhet.

¹ [STR-T - Minoritet.se, Yttrande-ang-stöd-till-nationella-minoriteter-och-krav-om-särskild-dialog.pdf \(str-t.com\)](#)

² Se kap 14.6.6, sid 615-617

³ Se §151 [Regionala utvecklingsnämndens protokoll 2023-11-28 \(nll.se\)](#)

Frågan om minoritetens akuta behov av resurser och förstärkt permanent stöd är ännu inte löst. Genom att hålla minoriteten resurssvag bibehålls en extrem ojämlikhet och maktobalans mellan de parter som ska försonas. I detta läge är försoning inte möjlig.

I dagsläget finns två akuta utmaningar, dels behöver förordning (2005:765) statsbidrag för nationella minoriteter en översyn, dels behöver STR-T stöd för sin verksamhet. STR-T har den 19 januari lämnat in en begäran om medel motsvarande 1.3 miljoner kr till regeringen för arbetet med den fortsatta försoningsprocessen. Till dags dato har inte regeringen hörsammat begäran. Kulturdepartementet har i stället meddelat minoritetsorganisationer för tornedalingar, kväner och lantalaiset att det nu finns möjlighet att ansöka om bidrag för försoningsarbetet i en pott på 1 miljoner kronor. Återigen måste alltså minoritetsorganisationer konkurrera om brödsmlur i stället för att en permanent lösning kommer till stånd, något som sannings- och försoningskommissionen uppmärksammade som problematisk och polariserande inom och mellan minoriteter. Nu är STR-T i ett så pass akut läge att förbundets årskongress fattat beslut om en kraftig minusbudget för att kunna bedriva ordinarie verksamhet under 2024. Med nuvarande passiva förhållning från Kulturdepartementet och regeringen riskerar tornedalingars, kväners och lantalaisets starkaste påverkansröst, STR-T, att tystna 2025 ifall regeringen inte agerar.

Undertecknande parter uppmanar regeringen att snarast säkerställa att representanter för tornedalingar, kväner och lantalaiset erhåller erforderliga resurser för att bedriva verksamhet och för att arbeta med försoningsprocessen.

Undertecknande parter uppmanar också regeringen att utan dröjsmål fortsätta försoningsarbetet *tillsammans* med minoriteten. Det är av högsta prioritet att samtliga rekommendationer som lyfts fram i SOU 2023:68 genomförs för att

- säkerställa tornedalingars, kväners och lantalaisets rättigheter**
- bygga upp tornedalingars, kväners och lantalaisets förtroende för statliga institutioner**
- uppnå försoning**

Undertecknande parter begär en direkt dialog med kulturminister Parisa Liljestrand i närtid.

Ulrika Strand, generalsekreterare, Fonden för mänskliga rättigheter
Helena Ölund, ordförande regionala utvecklingsnämnden, Region Norrbotten
Bengt Niska, ordförande, Svenska Tornedalingars Riksförbund-Tornionlaaksolaiset

